

Juli Capilla. "Barri de La Coma", Caràcters (València), 15 abril 2004

La Coma és un barri situat a poc més d'un quilòmetre de Burjassot format per blocs d'habitatges de materials de dubtosa qualitat. Un barri que hom va promoure a primeries dels anys vuitanta per tal de desterrar els habitants que vivien en infravivendes miserables a la perifèria de la perifèria de València. La Coma és conegut per la seua «conflictivitat», amb uns índexs altíssims d'atur. Un barri sotmès al ritme que marca el treball submergit i els robatoris, el tràfic d'estupefaents i la prostitució, el substrat social del qual el conformen diverses comunitats, des de gitanos i païos fins a immigrants magribins i nigerians. Un barri amb un alt percentatge d'analfabetisme i de psicopaties, i un nombre escandalós de població adulta empresonada i de menors internats en «centres de reinserció». El barri de la Coma és un exemple de la cara oculta, volgudament i malèvolament amagada, d'allò que en diuen «l'estat del benestar social». Així el descriu Esperança Camps en els primers compassos de *Quan la lluna escampa els morts*: «La Coma és un barri invisible i invivable. Està al mig del no-res. Prop de les instal·lacions de la televisió autonòmica, prop de la Fira de Mostres, prop de Kinépolis, del Parc Tecnològic, però mil·limètricament aïllat de tot això. Ja s'han ocupat els constructors i les autoritats que romanga completament allunyat de tot, que els seus habitants no tinguen accés als serveis bàsics o als cobejats equipaments que els rodegen, que no es barregen amb els ciutadans de primera classe que anualment evadeixen els seus impostos com Déu mana».

D'aquesta manera, doncs, despullada i directa, sense subterfugis ni eufemismes de cap mena, denuncia Esperança Camps la situació d'un barri ?no és l'únic, però? abandonat per unes autoritats incompetents i mentideres que basen la seua gestió política en l'opulència i l'ostentació de grans projectes dissenyats i adreçats als rics, en la protecció de les classes dominants, en l'especulació immobiliària i en l'explotació depredadora dels recursos naturals i del medi ambient, en l'oblit sistemàtic dels pobres, desterrats i confinats al gueto, aïllats de tot i de tothom. Com diu Esperança Camps, «La Coma seria un camp de concentració contemporani, un gran contenidor de deixalles humanes, amb l'aquiescència d'aquells que no hi resideixen, que l'ignoren, que l'esborren, que el desmaterialitzen». Aquest és el context i l'escenari en què es mouen els personatges de la segona novel·la d'Esperança Camps, periodista i escriptora menorquina instal·lada a València que coneix a la perfecció tots els topants de la marginació del barri de la Coma. Els protagonistes de *Quan la lluna escampa els morts* són els adolescents imberbes que quan no tenen tabac esnifen cola i aiguarràs, la jove rossa que vesteix com una pija i que vomita davant el primer succés que cobreix com a periodista, l'agent de la Guàrdia Civil cansat de patricular les carreteres i de trobar-hi cadàvers que amb prou feines aconsegueix arribar a fi de mes, els aprenents de lladronici, els potencials delinqüents i els lladregots consagrats, els petits traficants i els camells enxampats, la perruquera grassona que menja de manera convulsiva i que plora perquè fa anys que no sap què és un home, la vídua que es cruspeix un entrepà gegant de pa integral amb clòtxines en escabetx abans de començar el torn de nit en una bugaderia industrial del polígon de Fuente del Jarro, l'ajudant de lampista que voldria ser Loquillo, la jove aprenent de perruquera que malda per pujar socialment i que porta sempre un paquet de tovallolotes humides a mà per a satisfer les necessitats del seu xicot predestinat gairebé

abans de nàixer a la presó de Quatre Camins... Aquest és, doncs, el món que descriu Esperança Camps a *Quan la lluna escampa els morts*. Un món marginal que retrata a la perfecció gràcies als recursos que la literatura posa al servei dels bons escriptors: el domini absolut de la llengua, i de la varietat diatòpica que empra en aquesta ocasió, un valencià felicitament salpebrat de tant en tant per algun dialectalisme illenc; l'administració equilibrada de les figures retòriques que s'adiuen a la tipologia del text, com ara la ironia, l'al·legoria i la descripció fidel de la realitat a què remet; la crítica descarnada i la denúncia social enmig del triomfalisme i del món de ficció, de farandula i d'estúpides i d'insostenibles paradisos artificials (*Terra Mítica*, *Terra Natura*, *Marina d'Or...*) que ens volen vendre els manaies actuals; la fortalesa d'un text que s'aferma a una estructura ben travada; el joc i la distribució del temps de la narració, amb un ús intel·ligent i eficaç de les analepsis i de les prolepsis.

Esperança Camps demostra que les bones maneres que ja va deixar entreveure a *Enllà de la mar*, guardonada amb el Premi Joanot Martorell de Gandia l'any 2003, es confirmen amb *Quan la lluna escampa els morts*, guanyadora del Premi de Novel·la Ciutat d'Alzira 2004. Una novel·la que es fa de bon llegir i que sap mantenir el lector expectant fins a la darrera línia de l'última pàgina, on l'aguaita una sorpresa de darrera hora que rebla un treball literari de factura impecable. Una expectació que es manté en el lector a pesar que a mitjan novel·la l'autor li permet intuir la tragèdia a què es veuran abocats els protagonistes. Una tragèdia els matisos de la qual, tanmateix, no coneixerà, com acabem de dir, sinó al final de la història."